

DE DANSER EN

Jean-Paul Goude kneedt een van de vele Laetitia Casta's voor Galeries Lafayette.

DE PANTER

Hij signeerde talloze beroemde reclamecampagnes — Vanessa Paradis in een vogelkooi voor Chanel, Laetitia Casta met stoppelbaard voor de warenhuisketen Galeries Lafayette — maar Jean-Paul Goude gruwt van de gedachte als reclameman te worden herinnerd.

DOOR JESSE BROUNS

Jean-Paul Goude vergaarde sinds de late jaren zestig een fortuin en internationale faam met een reeks memorabele, typisch Franse reclamecampagnes: Vanessa Paradis als Tweety in een vogelkooi (voor Chanel); Laetitia Casta als een veelvoud van spectaculair uitgedoste creaturen (voor Galeries Lafayette); Grace Jones als gevaar op de weg (voor Citroën). De in ouderwets gestreepte badpakken gehulde figuurtjes die de Fransman voor Kodak bedacht, zijn meer dan twintig jaar na datum nog lang niet uit het collectief geheugen gewist, en zijn bijna antieke, zeer dynamische filmpjes voor het jeansmerk Lee Cooper hebben tegenwoordig cultstatus. En dan is er nog zijn filmpje voor het Chanel-parfum Egoïste met drie dozijn kirrende modellen achter de klapperende luiken van een boordkantonnen appartementsgebouw: een klassieker.

Goude is nochtans geen reclameman. De opdrachten laten hem vooral toe zich op grootschalige wijze uit te drukken, schrijft hij in zijn recent verschenen, rijkelijk geïllustreerde autobiografie *So Far so Goude*. Hij is een veelvraat: tekenaar, fotograaf, regisseur, choreograaf (zijn hoogtepunt: de baanbrekende stoet voor de *Bicentenaire* van Frankrijk, in 1989), maar

ook Frankenstein en Pygmalion (Grace Jones, grotendeels zijn schepping), en vaak alles tegelijk. Hij is een schepper en een kunstenaar en een would-be popster. Met zijn zwarte driekwartsbroek en zijn witte balletschoenen — al jaren zijn officiële uniform — lijkt hij meer op een wijze ninja uit een ingebeelde Japanse film dan op een man van vlees en bloed (zijn adembenemende kantoren, Belleville Hills genaamd, beginnen achter een kleine Japanse kiezelsteentuin, wat de oosterse indruk nog versterkt). Hij is 65, maar lijkt jonger. Laten we zijn trekken beschrijven als elastisch: alsof hij van hetzelfde mysterieuze jeugdelixir heeft gedronken als Mick Jagger.

TRANSATLANTISCH BALLET

Hij is sinds zijn prille jeugd gefascineerd door dans en beweging, wat ook blijkt uit zijn werk, in feite een verzameling van miniaturmusicals in twee of drie dimensies. Logisch: zijn moeder, een Amerikaanse, danste om den brode. „Ze heeft nog op Broadway gestaan”, vertelt hij, „in de musical *Flying Colours*. Met Clifton Webb, die in *Laura*, de film van Otto Preminger, de oude man speelt die verliefd is op Gene Tierney,

wilde absoluut niet op een podium staan, met alleen meisjes en hier en daar een verwijfde jongen. Ik was een kleine dandy. Ik ging vaak uit. Dansen was mijn manier om meisjes te versieren... Ik was niet mooi — enfin, ik was ver van lelijk — ik was wat men *mignon* noemt. Maar wat een danser! Ik ging uit in La Bohème, dat was een club in Parijs waar veel G.I.'s kwamen. Daar hoorde je de nieuwste danshits uit Amerika, terwijl de andere discotheken uitsluitend liïtmuziek speelden. Ik hield van de Temptations, van de Supremes. Van gekleurde meisjes, ook. Rock interesseerde me niet, ik was totaal in de ban van R&B, van soul.”

„Ik heb me pas later op een serieuzere manier in dans verdiept. Russische folklore, klassiek ballet, musicals. In feite is dans een accumulatie van kunstsjes, een soort circus. Toen ik twintig was, of daaromtrent, had ik in de cinema en op televisie zowat elke musical gezien, van *Busby Berkeley* tot *West Side Story*. De films van Bob Fosse, Gene Kelly met Stanley Donen. Ik was toen net zo'n jongetje dat absoluut brandweerman wilt worden, of politieagent. Ik zou musicals maken. Uiteindelijk ben ik begonnen als illustrator, voor het geld.”

AMERIKA DANST

Goude begon te werken voor de warenhuisketen Le Printemps toen hij nog op de kunstschool zat. „Mijn illustraties waren zeer Frans van stijl, frivol, maar toch fris. Ik had succes: ik werd in sneltempo, enkele maanden slechts, een vedette in de modewereld. Ik was 23. Ik tekende voor mijn plezier. Ik schetste mijn vrienden, bijgenaamd de bende van Le Drugstore (naar een legendarisch, thans geheel verbouwd complex van bioscoop, bar en club aan de Champs-Élysées). De artdirector van Le Printemps heeft me gelanceerd, en van mij iemand gemaakt met een zekere waarde. En toen ben ik *l'importe quoi* beginnen te doen. Toen ik 24 was, had ik algegaan. Mijn carrière was min of meer voorbij. Op dat moment leerde ik toevallig de hoofdredacteur kennen van het tijdschrift *Esquire* in New York. Dat blad was toen een van de vaandragers van de nieuwe journalistiek, het publiceerde Tom Wolfe, Gay Talese, Gore Vidal.”

Goude werd gevraagd om als tolk een interview bij te wonen van de hoofdredacteur van *Esquire*, Harold Hayes, met de dichter en liedjesschrijver Jacques Prévert. „Ik kwam vaak bij de Préverts over de vloer. Ninette, zijn dochter, was een vriendin. Prévert was op dat ogenblik zeventig. Hij was uit een venster gevallen en mocht niet meer drinken. Hij was zwaar ziek. Hij kwam zelden buiten. Hij haatte Hitchcock, ik vereerde Hitchcock. Een detail, maar het is me wel bijgebleven.”

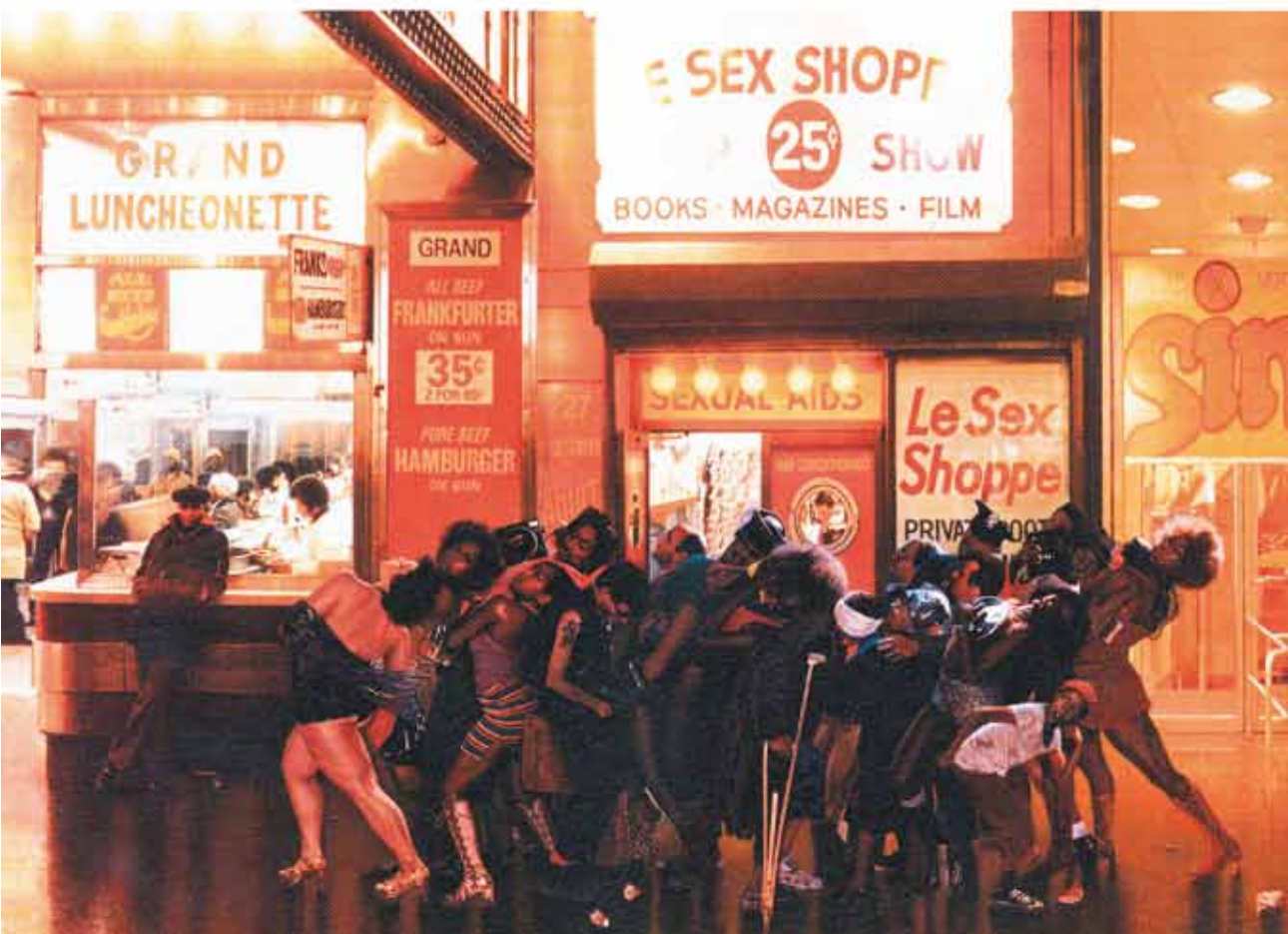
Goude tekende op dat moment sporadisch voor *Esquire*, maar na de afspraak bij de Préverts werd hij door Hayes naar New York gehaald. Een openbaring. „In de lift kwam je Truman Capote tegen. Het was een stimulerende omgeving, de lat lag er hoog.” Hij mocht een speciaal verjaardagsnummer coördineren, en werd nauwelijks enkele maanden later aangesteld als artdirector. „Hayes zocht een nieuwe artdirector, ik heb mezelf voorgesteld. Ik was geen grafisch ontwerper, geen specialist. Maar ik had wel een mening, en die werd door de hoofdredacteur geapprecieerd. Na een jaar ben ik er op eigen vraag mee

Na Toukie, Grace, Farida en de anderen verscheen Karen. Meteen creëerde Goude een nieuwe figuur: 'The Queen of Seoul'.

Mijn moeder en mijn vader hebben elkaar leren kennen in New York. Mijn moeder kwam uit Queens. Mijn vader was opgegroeid in een weeshuis in Parijs, en hij wilde in Amerika het avontuur gaan zoeken. Hij had daarvoor niet het beste moment uitgekozen: de depressie woedde op haar sterkst.”

„Mijn vader was een mooie jongen. Hij poseerde in Amerika voor tijdschriften, en hij werkte als figurant voor film en theater. Op een dag, tijdens één zo'n klus, heeft hij mijn moeder ontmoet. Zij debuteerde pas. Mijn vader heeft gezegd: 'Ik kom je halen als ik een situatie heb', en hij is terstond teruggekeerd naar Parijs. Daar heeft hij een diploma gehaald als ingenieur, een baan gekregen bij IBM, waarna mijn moeder naar Parijs is overgekomen. Mijn moeder was een geweldige vrouw. Ze was mooi, ze had een Amerikaans accent, ze rookte sigaretten, wat in Frankrijk op dat moment ongebruikelijk was. Ze kleepte zich Amerikaans. Ze maakte van de Schoonheid met hoofdletter S het thema van elke conversatie. Zoiets laat sporen na op je persoonlijkheid.”

„We waren niet rijk. We woonden in een klein appartement in de voorstad Saint-Mandé, twee kamers en een keuken. Mijn moeder had een eigen dansschooltje, maar ze ging zelf oefenen in een gevestigde studio. Daar kwam ook Jean Babilée, een legendarische Franse danser, een soort kloon van Nijinski. Babilée had de présence van een rockster, de allure van een wielrenner. Mijn moeder wilde het liefst dat ik zou gaan dansen, en ik danste graag; thuis en op feestjes. Maar ik

1978, 42e Rue, sex-shop, Goude zoekt de theatraaliteit van peepshows.

Grace Jones, de maakbare, en 'Zwarten', een van de vier etnische groepen waar Goude in 1975 rond werkte in de VS.

worden. Ik zou hen wel tonen wie de baas was. Grace had een nummertje waarbij ze een panter imiteerde. Dan kroop ze op handen en voeten over de vloer. Die avond hebben we dat panterpersonage gesublimeerd: we hebben Grace geconfronteerd met een tijger, een echte. Stel je voor: zesduizend mensen, als sardijnen op elkaar. Op het podium verschijnt een kooi met, in een voor het publiek onzichtbare glazen doos, de tijger. Uit de nok van de zaal komt een andere kooi naar beneden, en daarin zit Grace, als panter. Ze kruipt uit de kooi, in de richting van de tijger, die zijn kop naar beneden brengt. Waarop ze de kooi van de tijger opent. En dan valt het licht uit. Tien, twintig seconden. Het publiek hoort luid gegrom, twee roofdieren die elkaar aan het verscheuren zijn. Als het licht weer

boek / jean-paul goude

aangaat, zit Grace in de kooi van de tijger, met een homp rauw vlees in in haar handen. De show was een triomf."

"Ik was bevriend geraakt met Chris Blackwell, de eigenaar van het platenlabel Island. Hij had toen net *Broken English* van Marianne Faithfull uitgebracht. De eerste platen van Grace waren typische Philadelphiadisco — conga's, boem, boem, boem. Ik hield meer van Talking Heads. Ik wilde van Grace de eerste zwarte new-wavester maken. Blackwell stelde voor haar enkele covers te laten zingen. En toen kreeg ik het idee om haar een versie te laten maken van Astor Piazzola's *Libertango*. Ze zat met Blackwell in zijn studio op de Bahama's. Ik heb hen gebeld. *Libertango* werd *I've Seen that Face Before*, misschien het enige nummer van Grace dat echt overleefd is gebleven."

"In die periode heb ik een nieuw imago voor haar gecreëerd: heel hoekig, geïnspireerd door de moderne kunst, het Russische constructivisme in het bijzonder. Dat was gemakkelijk. Ik heb gewoon naar haar gekeken. Ik had nooit dergelijke jukbeenderen gezien. Haar lichaam en haar gezicht waren enorm hoekig. Grace was geen danseres. Ze zong wel live, maar de muziek stond op tape. Wat tegenwoordig doodnormaal is, maar destijds als abominabel werd beschouwd. Ik heb haar shows geconcipieerd als gezongen theater, minimalistische musicals."

Hij wikt zijn woorden. „Met Grace heeft het geduurd zolang het geduurd heeft, en dat was niet erg lang. We hebben een zoon gekregen en kort nadien zijn we ruzie beginnen maken. Ze voelde zich meer gebruikt dan geliefd, maar dat was een misverstand. Ze was niet gemakkelijk en ze had geen enkele discipline. Ze was gemakzuchtig en haar entourage had een slechte invloed op haar. Ik deed alles en op den duur was het meer mijn spektakel geworden dan het hare. Je kunt even in de schaduw van iemand anders leven maar je kunt een artiest niet het beste van jezelf laten nemen. We zijn uit elkaar gegaan en ik ben naar Parijs teruggekeerd."

Niet veel later publiceerde Jean-Paul Goude zijn eerste boek, *Jungle Fever*, „waarin ik uitleg waarom ik gekleurde meisjes verkies". Waarna hij furore maakte met zijn verfrissende reclamecampagnes en vervolgens werd ingelijfd door de hoogste staatkundige instanties met zijn project voor de parade naar aanleiding van de *Bicentenaire* (hij liet onder meer een reusachtige stoomlokomotief over de Champs-Élysées trekken). Hij vond een nieuwe Grace Jones, de in de jaren tachtig beroemde mannequin Farida, maar die bleek nog onhandelbaarder. Zijn huidige vrouw, Karen, is een in Amerika opgegroeide Koreaanse. Ze hebben samen twee kinderen. Karen siert de cover van *So Far so Goude*, maar de foto is ongeveer tien jaar oud. Goude lijkt zijn pygmalion-complex nu te kunnen beheersen.

Hij werkt al jaren aan een langspeelfilm, de verfilming van zijn leven. „Ik ben niet klaar," zegt hij (*intussen is het buiten al lang donker*), „ik heb nog lang niet alles gezegd."

So Far so Goude, met dvd, is uitgegeven door Thames & Hudson. De Franse versie, *Tout Goude*, is verkrijgbaar van La Martinière. Alle beelden bij dit interview komen uit dat boek.

weekend

SPECIAL MODE 22 FEBRUARI 2006 **Knack**